Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 30 Montgomery St. Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237, (201) 434-0807; з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюз (201) 451-2200; з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXVIII. Ч. 160. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 26-го СЕРПНЯ 1981 — ЦЕНТІВ 25 CENTS — JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, AUGUST 26, 1981 — No. 160. VOL. LXXXVIII.

В. ПОЛОВЧАК МАЄ КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО ЗАЛИШИТИСЯ В ЗСА

Ню Йорк, Н. Й. — У газеті „Ню Йорк Таймс" з неділі, 23-го серпня ц.р., появився лист до редакції співадвоката Володимира Половчака, українського юнака, який вже раніше вирішив залишитися в цій країні і попросив права азилю, яке отримав з дозволу Державного департаменту і Департаменту справедливости. Тепер, як відомо, Департамент справедливости заявив, що Уряд З'єднаних Стейтів Америки не буде вмішуватись до справи В. Половчака, навіть тоді, якщо суд вирішить віддати його під опіку батьків, які вміжчасі виїхали до Совєтського Союзу і їх там „тепло" з оркестрами і промовами вітали офіційні представники совєтської влади.

Адвокат Генрі Голзер з Бруклина, покликаючись на редакційну статтю згадуваної газети з 16-го серпня ц.р. п. н. „Колд вар фемілі" пише, що Володимирові Половчакові скоро сповниться 14 років життя і він зможе вирішувати сам за себе. З'єднані Стейти Америки, — пише адвокат Голзер, — забезпечують йому повну особисту свободу і свободу релігійних почувань, тоді коли совєтська диктаторська система означає для нього неволю і майже певне покарання за його широко коментоване на Заході бажання залишитись в ЗСА.

Автор листа вказує на помилку Департаменту справедливости, з дозволу якого було уділено Володимирові 13 місяців тому азиль. Зміною постанови, ЗСА можуть знову створити у світі помилкове враження, що на американські рішення і обіцянки не можна розраховувати і їм не можна довіряти. Відкликаючись на УІ розділ американської Конституції, Голзер каже, що В. Половчак на підставі цієї статті має право залишитися у цій країні, якщо таке буде його бажання, навіть тоді, якщо б суд вирішив інакше. „Малолітні таки мають конституційне право", — пише у заключенні адвокат Голзер.

КОНФЕРЕНЦІЯ ОПЕК ЗАКІНЧИЛАСЯ НЕВДАЧЕЮ

Женева, Швайцарія. — Події на світовому нафтовому ринку розвиваються зовсім несподівано. До надміру нафтової ропи на ринку долучуються заходи Ірану й Іраку збільшити свою продукцію й експорт. В додатку до того господарський застій і суворі заходи заощаджування нафтової енергії зі свого боку причинилися до збільшення наявних резерв, а тим самим тиску на ціни. В такій ситуації відбулася п'ятиденна конференція Організації країн — експортерів нафти (ОПЕК) в Женеві, яка остаточно закінчилася невдачею.

Обидва протилежні табори не змогли знайти компромісової розв' язки, хоч здавалося що до неї дуже близько. Представник Савдійської Арабії шейх Ахмед Закі Ямані офіційно заявив, що Савдійська Арабія до кінця цього року і впродовж наступного продаватиме нафтову ропу по теперішній ціні, тобто по 32 доляри за бочілку. Лівія, Альжирія й Нігерія очолили табір, який хотів високої підвишки. Ті три країни вже тепер вимагають за свою ропу коло 40 долярів за бочілку, але зустрічають щораз сильніший опір серед покупців проти цієї ціни. Відмова Савдійської Арабії піднести ціну й брак згоди на конференції вплинуть на дальшу обнижку ціни ропи на світових ринках. Зв'язане це з більшою подачею ропи на світових ринках. Якщо ціни впали б приблизно до тієї висоти, на якій є ціни Савдійської Арабії, треба було б числитися з невеликим обниженням ціни на бензину.

Після невдачі женевської конференції ОПЕК почалися передбачування, що в недалекому майбутньому той картель, який дотепер поступав як монополія й диктував ціни по своїй волі остаточно розлетиться, або принаймні в ближчому часі підупаде. Світові знавці положення на нафтовому ринку радять зачекати до наступної наради, щоб могти остаточно прогнозувати дальший розвиток нафтового ринку.

ХЛІБ СТАЄ ПРИЧИНОЮ ЧЕРГОВОЇ КРИЗИ В ПОЛЬЩІ

Варшава, Польща.—Пресові агентства інформують, що підвишка цін на хліб в Польщі, спричинює чергову затяжну і дуже поважну кризу в тій країні.

Агентство Ройтерса повідомляє, що уряд Польської Народної Республіки підвищив ціни на хліб, про що також інформувала місцева газета „Жицє Варшави". Офіційно двофунтовий хліб який досі коштував чотири, тепер мав би коштувати 10 золотих, але на чорному ринку такий хліб вже сьогодні коштує 16 золотих.

Уряд мотивує своє рішення тим, що загальна господарська ситуація значно погіршилась у висліді страйків і загальних неспокоїв, а також заяви вільної профспілки „Солідарносьць", що робітництво залишається в стані готовости продовжувати страйки, якщо уряд не розв'яже тих проблем, які були предметом обговорення між представниками профспілки і уряду. Речники уряду заявили, що з технічних причин підвишка цін на хліб вже увійшла в силу, хоч вона повинна була увійти аж з 1-го вересня. Натомість речник „Солідарносці" заявив кореспондентам, що профспілка має запевнення на письмі, що не буде жадної підвишки на хліб аж до часу повного порозуміння між урядом і профспілкою. Він закинув урядові зламання умови, яка може трагічно закінчитися.

Перші повідомлення про підвишку цін на хліб і хлібні вироби викликали цілу хвилю обурення серед робітництва. „Солідарносьць" заявила, що підвишка на 150 золотих пенсій для емеритів, у зв'язку зі загальною підвишкою цін на харчі, не є вистачальною. Профспілка домагатиметься загальних підвишок платень для робітників, бо ціни на харчі в першу чергу сильно їх вдаряють. Януш Онишкевіч, речник профспілки, заявив журналістам, що обидві сторони намагатимуться розв'язати цю проблему шляхом переговорів, але заскакування уряду не тільки шкідливі, але й обурливі.

Порушуючи справу 48-годинного страйку друкарів Онишкевіч відмітив, що страйк друкарів був успішним і приніс чималі користі для вільної профспілки. Натомість урядові чинники кажуть, що це вони вийшли з цієї конфронтації переможно, не поступившись перед вимогами профспілки.

„Хліб може стати причиною нових протестів, які тяжко буде зупинити", — заявив Онишкевіч і з цим його твердженням погоджуються західні політичні спостерігачі.

НАДІЯ СУРОВЦЕВА — ВИНЯТКОВА ЛЮДИНА

Ню Йорк, Н. Й. (Пресова Служба ЗП УГВР). — Нижче друкуємо переклад з російської самвидавної статті про життєвий шлях Надії Суровцевої. Автор статті — Н. Комарова, дружина відомого російського правозахисника В. Нєкіпєлова, якого в 1980 році засудили на 7 років ув'язнення і 5 років заслання.

Що там наше лихо? Це ще не справжнє нещастя. Бож попереду ще 20 років змістовного життя. Звичайно, як Господь їх дасть. У нічому немає певности, але надія таки є. А якщо вона є, то до самого останку нема трагедії — життя недаремне. Людина так створена, що їй хочеться продовжувати себе в житті і після смерти. Нехай це буде маленький слід, ледве помітний, а може й зовсім непомітний, але слід втішає її — життя минуло, проте, крім горбочка на цвинтарі, на землі залишився якийсь там слід по тобі. Нехай нічого не створено, але є діти і вже спокійніше — буду жити в дітях...

На Україні, в маленькому затишному містечку Умані, відомому з давніх часів, живе в невеличкій хатинці з малесеньким садочком перед вікнами, добре відома з 20-их років українська письменниця Надія Віталівна Суровцева, 1896 року народження.

У житті можна стрінути цікавих людей, але й між ними Надія Віталівна — вийняткова людина. Це надзвичайна людина. Не тільки талановита, витонченого інтелекту, але людина, яку не долають ні життєві перепони, ні час. У неї надзвичайна любов до життя.

У 1927 році органи НКВД вирвали її з кола молодих талановитих українських письменників, відірвали від друзів, серед яких були П. Тичина, В. Сосюра, І. Кулик, І. Коцюнбинський, М. Хвильовий, М. Иогансен, Л. Курбас, Л. Первомайський та інші. І йшла вона шляхами ҐУЛаґу аж до самого „ясного" 1956 року, коли повернулася до батьківської хати, яка збереглася в рідному місті. Мати, звичайно, не дочекалася доньки. Вернулася вона самітня (чоловік пропав з ҐУЛаґу безслідно), але неподолена. ҐУЛаґ не знищив її таланту, не відібрав молодости. Навіть у 1965 році, коли я запізналася з Надією Віталівною, її просто не можна було назвати старушкою, хоч було їй вже під сімдесятку! У неї було стільки енергії, бажання продовжувати те, що вона почала в 20-их роках вивчати історію України, поновити її, писати — питання віку не існувало. Вона з захопленням працювала, обдаровувала і наділяла всіх своїм блеском, гумором, ерудицією. Біля неї завжди все сяяло. Ніхто краще не знав історії української літератури, культури України, ніхто не вмів так, як вона, зустрінути і зачарувати гостей.

Надія Віталівна багато працювала в місцевому краєзнавчому музеї, до часу, поки їй не сказали „не треба". „Не треба" не тільки працювати, але взагалі „не треба" приходити до музею.

Вона перша почала наполегливі старання, щоб реставрувати костел, чудової будови. Вона мріяла організувати в ньому картинну ґалерію і, щоб обов'язково звучала в ній музика! Тепер, наряд чи хто з уманців знає, чия це заслуга, що в білому костелі, який радісно височіє над містом, відкрито картинну ґалерію — гордість міста.

Вона активізувала культурне життя міста. На її прохання приїжджали письменники, організовано зус-

(Продовження на ст. 3)

Українські церкви в Мюнхені відзначили 60-річчя УВУ

Згідно з прийнятим звичаєм, в катедральному храмі у Мюнхені відслужено в неділю, 26-го липня ц.р., інавгураційну св. Літургію в намірені праці в часі літнього семестру УВУ. Дату вибрано в часі, коли відбувалися вже всі курси УВУ — і саме в тому часі було найбільше членів Професорського збору та студентів.

Св. Літургію служив та проповідував проф. УВУ о. д-р Іван Гриньох. Його проповідь мала своє глибоке спрямування у зв'язку із відзначуванням цього 60-річчя. Сослужили оо. канцлер С. Дмитришин, С. Пітка та д-р УВУ М. Іваняк. Дияконував о. диякон Б. Сенишин. Після св. Літургії був соборний молебен за усопших ректорів, професорів та алюмнів УВУ.

Подібну св. Літургію відправив в наступну неділю, 2 серпня, о. митроф. протоієрей мґр І. Стус із Вінніпеґу, який приїхав до УВУ захистити свою докторську дисертацію. Коли він присвятив свою проповідь князеві Володимирові, христителеві України-Руси, о. настоятель парафії св. Покрови митроф. протопресв. Палладій Дубицький в кінцевому слові відзначив заслуги УВУ впродовж 60 років праці у трьох різних країнах. Після відспівання многоліттствія професурі та студентству, обидва отці відслужили ще молебен в намірені дальшої успішної праці та закінчили свято молитвами за померших членів Професорського збору та адміністрації УВУ. Співав хор під диригентурою паніматки Дубицької. Дияконував о. диякон Куреша.

Свою першу св. Літургію на терені своєї матерньої парафії у Мюнхені відслужив 9-го серпня о. проф. Петро Біланюк, який точно перед 20-ти роками склав докторські іспити на мюнхенському (німецькому) богословському факультеті, а в 1972 році здобув другий докторат із філософії в УВУ На підставі акредитації у Торонтонському університеті д-р П. Біланюк став 1973 року професором-гостем філософічного факультету УВУ, і після двох обов'язкових семестрів отримав ступінь звичайного професора УВУ з ділянки історії Церкви. На священика був висвячений 18-го квітня 1981 року. Приїхавши із викладами до УВУ, новоосвячений священик-науковець вважав своїм обов'язком відслужити свою першу св. Літургію у Мюнхені в намірені успішности праці УВУ у його 60-ліття. Сослужили із ним оо. проф. д-р І. Гриньох, який в проповіді накреслив теж життєвий шлях о. Біланюка у його змаганні до осягнення священства, як теж о. канцлер С. Дмитришин та о. д-р М. Іваняк. Після св. Літургії відбулося літургічне благословення для всіх присутніх. В церкві зокрема численно були заступлені професори й студенти УВУ, які вітали свого колеґу із його новими завданнями.

У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ ПОМЕР О. КРИЛОШАНИН ІВАН ЛЕБЕДОВИЧ

О. крилошанин Іван Лебедович помер у Філядельфії 24-го серпня ц. р. на 91-му році життя. О. І. Лебедович був полевим духовником УГА, парохом і деканом в місті Бірча, Україна, а відтак у різних містах ЗСА, куди він прибув після Другої світової війни. Похорон відбудеться в суботу, 29-го серпня з церкви Царя Христа у Філядельфії.

В Ливані розгоряється громадянська війна

Бейрут, Ливан. — Заключене недавно перемир'я між Ізраїлем і воюючими проти нього арабами принесло спокій на границях Ливану, але вплинуло на погіршення внутрішньої ситуації. Ливан сповнений різними „приватними" арміями, незалежними бойовими групами — а всі вони озброєні совєтською зброєю, — які почали міжусобиці між собою. Ті міжусобиці дуже швидко перетворюються в збройні зудари.

Офіційні ливанські чинники нараховують коло 43 „приватних" армій і різного рода бойових формацій. До того доходять урядові частини, які мали б підлягати ливанському урядові, а які ще далі є тільки в зародку, сирійські регулярні відділи та велике число збройних гуртків, які є в кожному місті й селі. Більшість з тих різних формацій є підтримувана урядом котроїсь з арабських країн. Має своїх узброєних послідовників у Ливані Ірак, має їх Лівія, а найбільше має Сирія. Таким чином ті й інші арабські країни рішають про події в Ливані, а не ливанський уряд.

Збройні зудари тих різних груп ніколи не втихали в Ливані, але тепер вони прибирають характер „війни всіх проти всіх". Особливо активними в тих взаємних сутичках виявилися бойові групи узброєних членів секти шіїтів, які здебільшого підтримують лінію аятолли Хомейні й шукають контактів з ним та підтримки. Вони власне зачали наперед збройну боротьбу з лівими угрупуваннями, а відтак поширили її на напади на християнські дільниці й пункти християнської міліції. Нападені відповіли збройними протиакціями, які прибирають щораз більший розмір.

До цього останньо долучилися збройні зудари між різними лівими угрупуваннями. Ліві угрупування мають спеціяльно добру зброю, яку вони отримують різними дорогами від лівійського лідера Муаммара Каддафі. Це дає їм змогу з успіхом протиставитися своїм противникам, навіть коли ті прихильники належать також до лівого крила.

Недавно розгорілися бої між шіїтами й комуністами, які поширилися на різні дільниці Бейруту. Спроби уряду припинити їх не довели ні до чого, бої поширилися на дороги, які ведуть до морського порту Бейруту. Вже тільки одна дорога лучить Бейрут з портом, але й вона є під обстрілом різних груп. Спроби уряду очистити ту дорогу не увінчались успіхом.

Міжнародні летунські контролери пропонують переговори

Амстердам, Голляндія. — Керівництво Міжнародної федерації профспілок контролерів летунського руху відбуло чергову дводенну нараду в справі конфлікту між амереканськими летунськими контролерами й американським урядом. Міжнародна федерація поновила свою підтримку американських контролерів, але не вирішила ніяких конкретних акцій, а тільки запропонувала своє посередництво на випадок переговорів.

Уряд ЗСА послідовно обстоює свою первісну настанову, що контролери покинули працю нелеґально, бо страйк був заборонений обов'язуючим законом, окремим судовим присудом та формальним зобов'язанням керівництва юнії не страйкувати. Після того, як контролери покинули працю, уряд розпочав впроваджувати нову контрольну систему, базовану на скомпютеризованій апаратурі, та передав покищо виконування завдань контролерів адміністраційному й керівному персоналові та військовим контролерам летунського руху. До цього долучилося дотепер не подане до публічного відома число контролерів, які повернулися до праці. Також обмежено на біля 25 відсотків летунський рух. Завдяки тому безпека руху на летовищах і в повітрі краща, як подають спостерігачі. Це також потвердив голова спілки цивільних летунів.

Кількість контролерів у новій системі буде значно менша як дотепер, що заощадить адміністрацію летовищ, а таким чином і кошти операцій летунських компаній. Летунські компанії ввійшли в кризовий стан з огляду на вийнятково високі кошти всіляких обслуг, а тим самим дорожіють летунські квитки, через що вони тратять пасажирів. Це породжує дефіцит, від якого не могли вберегтися навіть найсильніші летунські компанії, такі як Пенамерікен чи Істерн. Остання звільнила з праці 3,000 осіб.

У світі

ТАЙВАНСЬКІ ЛЕТУНСЬКІ Й ПОЛІЦІЙНІ чинники розпочали широке слідство в справі катастрофи літака Боїнг 737, в якій загинули всі пасажири й залога, разом в числі 110 осіб. Літак той перед відлетом з летовища в Тайпеї мав клопоти з тиском повітря, яке було недостатнє в пасажирських кабінах. Після усунення того недоліку і відлету він вибух у повітрі. Перші вістки, що нереґулярний тиск повітря був причиною вибуху, не потвердився, й урядові чинники припускають можливість саботажу. Для перевірення тієї справи притягнено поліційні й розвідочні чинники Тайвану. Всі, які бачили вибух у повітрі, однодушно стверджують, що вибух привернув їх увагу. Після вибуху вогонь охопив частини літака. Характер вибуху, а опісля посталий вогонь власне вказували б на бомбу, вложену в літак. Від вибуху літак розірвався на кусники, які попадали в різних місцях. Так само по полях були порозкидані людські тіла.

В НАЙРОБІ ЗАКІНЧИЛАСЯ ПЕРША ЗАГАЛЬНА конференція ОН в справі постачання енерґії у світі, а головно в справі забезпечення господарсько недорозвинених народів потрібною для них кількістю енерґії. Конференція, в якій брали участь представники 125 держав, членів ОН, закінчилася вибором комісії. Та комісія має до одного року приготовити пляни постачання й розділу енерґії у світі та знайдення нових джерел енерґії. Велику частину часу конференція присвятила проблемі, чим заступити нафтову ропу, коли вона вичерпається, згідно з приблизними розрахунками, на початку наступного сторіччя. Конференція також ухвалила заклик до Світового банку, щоб той відкрив спеціяльну установу для оплати енерґії, потрібної недорозвиненим господарсько народам. Проти того заклику були представники ЗСА, які обстоювали думку, що слід сконцентрувати увагу на питаннях організації продукції, вишколу людей тощо, а не на творенні різних інституцій. Коли ж прийшло до розв'язання питання фінансування, більшість схвалила, що потрібні фонди мають дати промислові країни. ЗСА не голосували за тією пропозицією, але їхні делеґати повідомили, що ЗСА в наступному році подвоять свою допомогу на ту ціль з 70 на 140 мільйонів долярів.

ДО ПЕКІНУ ПРИБУВ З ПРИВАТНОЮ ВІЗИТОЮ колишній президент ЗСА Джіммі Картер. Він прибув на особисте запрошення Ден Шіяопінга і буде його особистим гостем. Одначе на бажання урядів обидвох держав — ЗСА і КНР — він відбуде також деякі політичні розмови, вислід яких він передасть американському Урядові.

ЖІНКА КОЛИШНЬОГО ПРЕЗИДЕНТА ІРАНУ Абольгассана Бані-Садра прибула літаком до Парижу. Хоч офіційно не було повідомлено, де вона всіла до того літака, але з приватних інформацій французького уряду відомо, що це сталося в Карачі, Пакістан. Літак, який летів з Пекіну, Китай, до Парижу, приземлився в Карачі, щоб її взяти. Це був нормальний літак, що перелітає декілька разів у тиждень руту Париж — Пекін і з поворотом. Пані Озра Бані-Садр прибула зі своїм 8-річним сином. Після прибуття вона розказала докладніше про переслідування з боку іранської влади, яким вона була піддана продовж довгих місяців. Ісламські фанатики в'язнили її й тероризували, вимагаючи заяв проти чоловіка та підтримки для ісламського режиму. Вона втекла нелеґально при допомозі розгалуженого в Ірані підпілля. Ближчих даних про те підпілля, ані про умови втечі вона не подала. Спостерігачі подій в Ірані знаходять у вдалій втечі пані Бані-Садр з дитиною, в той час, коли вона була під строгою обсервацією ісламської поліції і фанатиків, доказ, що підпілля в Ірані добре зірганізоване й постійно діє.

ПІСЛЯ ТОГО, ЯК АМЕРИКАНСЬКІ ЗАСОБИ масової інформації подали до публічного відома, що американці мають магнітофонний запис розмови лівійських пілотів перед атакою на американські літаки, який ту атаку потверджує, Муаамар Каддафі признався публічно, що лівійські літаки перші вистрілили ракету на американців.

ДЕРЖАВНИЙ СЕКРЕТАР АЛЕКСАНДЕР ГЕЙҐ заявив, що Уряд З'єднаних Стейтів Америки є зацікавлений відновою американсько-совєтського діялогу. Він при тому додав, що не сподівається якихось змін від зустрічі з міністром закордонних справ СССР Андреєм Ґромиком, яка відбудеться в Ню Йорку наступного місяця, але вона може причинитися до чергових зустрічей, метою яких є довести до „зустрічі на вершинах" між президентом Роналдом Реґеном і генеральним секретарем ЦК КПСС і головою Президії Верховної Ради СССР Леонідом І. Брежнєвим.

У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ, МАЙЖЕ НАПЕРЕДОДНІ навчання в школах, може розпочатися страйк учителів. Причиною загрози страйку є рішення шкільної ради звільнити 3,500 учителів, бо інакше шкільна система переживатиме фінансову кризу, яку зрештою переживає ціле місто. Речники профспілки учителів заявляють, що зменшення учительського складу дуже понизить навчання в публічних школах і фактично зводитиметься не до навчання, а до садочка, де учителі будуть змушені тільки пильнувати, а не вчити дітей.

В Америці

ЛЕТУНСЬКА КОМПАНІЯ ПЕНАМЕРІКЕН оголосила в кінці минулого тижня, що вона продала усі свої готелі Інтерконтінентал в різних країнах світу, зокрема в Західній Европі, британському концернові Ґренд Метрополітен за пів більйона готівки. Ланцюг готелів в числі понад 90, був свого часу єдиною доходовою базою згаданої летунської компанії, яка останньо втратила 218 мільйонів долярів і стояла перед банкрутством, якщо б не продаж готелів. Фінансові спеціялісти твердять, що тепер Пенамерікен матиме можливість маневрувати, а може навіть, якщо поправиться загальна економіка, врятувати цю колись дуже відому і престижеву компанію від закриття. Компанія вимагає також, щоб робітники погодилися на 10 відсотків знижки платень і не вимагали в чергових двох роках жадної підвишки, бо інакше треба буде закривати деякі філії і звільняти робітників. Фактично новим власником готелів Пенамерікен є Максвелл Джозеф, британський мільйонер, який в останніх 30-ох роках розбудував свою фінансову імперію до небувалих меж.

УРЯД З'ЄДНАНИХ СТЕЙТІВ АМЕРИКИ ПІДПИСАВ з урядом Мехіко договір, на підставі якого Америка може закупити в тій країні більшу кількість нафти для поповнення своїх стратегічних резерв. Речник Департаменту енерґетики заявив, що договір передбачує закуп 200,000 бочілок мехіканської нафти кожного дня, починаючи від 1-го вересня до 31-го грудня ц.р., а потім від 1-го січня 1982 року ЗСА мають право купувати 50,000 бочілок кожного дня. Ціна на цей продукт буде узгіднювана між обидвома державами кожних три місяці. Договір триватиме до 1986 року. Мехіканська ропа є високої якости і має великий попит на світових ринках.

СТАРАННЯ ПРО ЗМЕНШЕННЯ ВИТРАТ НА озброєння раніше передбаченого бюджету прихильно стрінув секретар Департаменту оборони Каспар Байнберґер, який поїде ще цього тижня до Каліфорнії і там розмовлятиме про цю справу з директором бюджету в Уряді президента Роналда Реґена Дейвидом Стокманом. Речники Білого Дому заявили, що обидва — Вайнберґер і Стокман прибудуть до Санта Барбара в Каліфорнії, де на своєму ренчі відпочиває президент Реґен, ще цієї середи і вже у четвер, 27-го серпня, там розпічнуться розмови про зменшення витрат. У розмовах братиме також участь Едвин Міз, дорадник Президента. Не зважаючи на передбачене зменшення, бюджет на озброєння буде значно більший, як в минулому році.

ЗГІДНО З ІНФОРМАЦІЯМИ КІЛЬКОХ ДОСЛІДНИХ інституцій, надії негритянського населення від часу перебрання влади у Вашінґтоні президентом Роналдом Реґеном і республіканською адміністрацією, значно зменшились. Натомість збільшились надії на краще будуче для З'єднаних Стейтів Америки у білих мешканців Америки. Негритянські активісти також дуже песимістично оцінюють розвиток подій в ЗСА в майбутньому. Причиною їхнього песимізму є, на їхню думку, сам президент Реґен, якого вони не вважають „приятелем чорних".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Subscription 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members 65¢ a month. Change of address — 50¢ Make checks or money orders payable to "Svoboda"
Postmaster: Send address changes to "Svoboda", P.O. Box 346, Jersey City, N.J 07303

Second Class Postage paid at Jersey City, N J

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою — За зміст оголошень Редакція не відповідає

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00 Для членів УНСоюзу 65¢ міс. За кожну зміну адреси — 50¢
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

P.O. Box 346 Jersey City N J 07303

І один у полі воїн

Москва і її численні пропаґандисти вже від давна працюють над тим, щоб застрашити Захід комплікацією політичних і торговельних відносин з комуно-московською імперією, якщо він (Захід) буде вмішуватись „у внутрішні справи СССР" своєю підтримкою опозиційних рухів у Совєтському Союзі, чи обороною тих, підсовєтських громадян, які в дуже складних обставинах посиленого терору змагаються за національні і людські права, чи вимагають здійснювання постанов Гельсінкської угоди в імперії.

Правда, у цьому змаганні й у цій, можна б сказати, боротьбі нервів з Москвою західні країни, а зокрема З'єднані Стейти Америки, лідер вільного світу, займають щораз виразнішу, щораз твердшу позицію. Вашінґтон у останньому часі стоїть на становищі не піддаватися совєтському шантажеві і не залишає сумніву, по чийому боці його симпатії. Гірша ситуація у цьому відношенні панує в багатьох европейських країнах, зокрема в Західній Німеччині і Великій Британії, де скоріше можна добитися словесного засуду, здогадного переслідування робітників у західній гемісфері ніж в СССР. Натомість згадки про переслідування опозиціонерів у державах східнього бльоку, зокрема у Совєтському Союзі, є тут дуже рідкісним явищем, і ці країни звичайно не називають по імені.

Українські поселенці у вільних країнах Заходу, які, не зважаючи на набуте громадянство, все таки вважають себе невід'ємною частиною української нації, не стоять, очевидно, осторонь тієї боротьби, яка різними формами ведеться в Україні. Ми, на поселеннях, використовуємо максимально інформації, які надходять різними шляхами до нас з України, а також повідомлення численних пресових аґентств і деякі хоч не все точні, звідомлення чужинецьких кореспондентів, які перебувають у СССР. Дехто з українських патріотів працює тут прямо одницем. Для прикладу хочеться подати за тижневиком „Українська Думка" з Лондону, Англія, про незвичайно корисну працю профспілкового діяча українця П. Тимощука, кожнорічного делеґата на конвенцію Крайової юнії публічних робітників у Англії. На двох минулих конвенціях він робив спроби виступити на форумі конвенції в обороні переслідуваних робітників на Україні та в інших республіках СССР, але англійські керівники робітництва „за браком часу" ніколи не допускали його до слова, мабуть побоюючись за протисовєтський зміст промови делеґата з Ноттінґгаму, українця. Тому до цьогорічної конвенції П. Тимощук підготувався краще, враховуючи при тому минулорічний досвід. Він напередодні конвенції виступив у пресі, радіо і телевізії з картанням Совєтського Союзу за недотримування Гельсінкських угод, використовування психіятрії для політичних цілей, здушування всяких спроб для створення там вільних профспілок робітників, зокрема переслідування В. Клебанова тощо.

Справа, отже, набрала такого розголосу, що англійські профспілкові діячі не мали іншого виходу, як допустити до виступу П. Тимощука. Промовляючи до 2,000 делеґатів НУПЕ, П. Тимощук у десяти хвилинах зумів здобути серця делеґатів, згадуючи про трагічну долю українського робітника, організатора вільної профспілки Володимира Клебанова з Донецька, якого опісля покарали психушкою за цю відважну спробу; він говорив про сваволю комуно-московського режиму, безоглядну експлуатацію робітників в Совєтському Союзі, про потоптання прав людини репресивним совєтським урядом та інші злочини імперських можновладців. Тимощука щиро підтримав делеґат з Лестеру, але натомість лівий делеґат із Шотляндії виступив гостро проти і закинув йому „поширювання ідей українського націоналізму". В голосуванні, однак, над запропонованою резолюцією в обороні робітників в Україні піднявся цілий ліс рук; проти резолюції голосувало яких сто делеґатів. Резолюцію прийнято і вона солідаризується зі змаганням робітників в Україні, Польщі і у цілій Східній Европі і підтримує ідею створення вільних від державної контролі профспілок. Резолюція стверджує, що подані П. Тимощуком факти підтвердили українські дисиденти: Леонід Плющ, ген. Петро Григоренко, Валентин Мороз, Святослав Караванський та інші.

Тут і висновок: один також у полі воїн. Терпеливість і послідовність праці П. Тимощука гідна подиву. Його приклад повинен заохотити й інших профспілкових діячів, до подібних вельми корисних акцій, як це було в минулому у ЗСА. Вісті про такі кроки напевно дійдуть до робітництва України — підтримають їх морально та допоможуть легше зносити переслідування й терор імперського КҐБ і боротися проти нього.

П. П.

ПРИНЦИП В ОБОРОНІ ЗАКОНУ

Світ праці в Америці — це могутня сила, з якою мусить рахуватися кожний уряд і все суспільство. Правда, до світу праці треба зараховувати також працедавців, бо у збереженні продукції і збуту зацікавлені як власники-працедавці, так і робітники, службовці та працівники. У травні минулого року, — за офіційною статистикою, — було в ЗСА круглo 105 мільйонів затруднених чоловіків і жінок, що отримували за свою працю умовлену платню.

В Америці існує рівно 90 робітничих спілок, які охоплюють ввесь організований світ працівників, однаково фізичних, як канцелярійних та зі світу шкільництва, професіоналів і дослідників. Централя — Американська Федерація Праці й Конгрес Індустріяльних Організацій, які сполучились в одно, — нараховує понад п'ять мільйонів членів; поза тією централею існують робітничі спілки або незалежні, чи приналежні до міжнародних спілок.

В історії американського робітничого руху приходило не раз до конфліктів із федеральними чи стейтовими властями.

Бувало, що деякі робітничі спілки були інфільтровані злочинними елементами, що навіть знайшло вираз у величавому фільмі „Вотерфронт". Бувало теж, що робітничі спілки, задивлені у свою силу, що нею можна б вдарити по економіці всієї країни, просто зловживали тією своєю силою для шантажування Уряду. Уряди, як правило, виминали гострі конфлікти з робітничими спілками тим паче, що американське зорганізоване робітництво в масі — високо патріотичне, протикомуністичне і протисовєтське. Померлий недавно президент централі Федерації Праці й Конгресу Індустріяльних Організацій Джордж Міні користувався великим персональним авторитетом в усьому народі і був, між іншим, приятелем Д. Д. Айзенгавера. Його наступник Лейн Крікленд не має вже тієї поваги.

На тлі таких відносин в американському світі праці, невідхильній і нероздільній частині всього американського народу і всієї державної системи, подією великої ваги є теперішній страйк спілки — Професійна Організація Контролерів Летунства. Вона нараховує формально 14,000 членів, з-посеред яких круглo 10,000 страйкують вже близько два тижні. Голова тієї робітничої спілки Роберт Полі, який спочатку промовляв дуже ароґантно і самовпевнено, змінив тон, коли побачив непоступливе становище Уряду і неприхильну реакцію громадської думки, коли американці дізналися, що пересічна заробітна платня членів тієї робітничої спілки становить 32,000 долярів річно та доходить до 48,000 долярів для осіб найстарших роками служби. Роберт Полі звернувся з ввічливим закликом до президента Реґена, щоб повести переговори з ним, опісля заапелював ще лагідніше і примирливіше до секретаря (міністра) транспорту Дрю Луїса, не згадуючи вже про гроші, а про умовини праці. Але Уряд стоїть на принциповому становищі: він не переговорюватиме із страйкарями, бо страйк нелегальний, всупереч федеральному законові, який забороняє страйкувати тим, які є на державній службі. Члени цієї робітничої спілки знали про цю заборону, прийняли її до свого чартеру і тому явно і свідомо зламали закон.

І тому президент Реґен зайняв непоступливе супроти них становище: його Уряд не визнає спілки, яка зламала закон. Уряд плянує встановити нову систему охорони безпеки летунського руху, покищо зберігає той рух в обмежених розмірах із зредукованим розкладом летів, приділив вже понад 1,000 військових контролерів летунського руху для обслуги цивільних літаків, користається фаховими силами з-посеред персоналу летунських компаній та розглядає тисячі зголошених заяв молодих людей, охочих перейти відповідний вишкіл і стати професійними контролерами летунського руху.

Таким чином цей конфлікт дістав ширше значення, ніж тільки справа летунського руху у повітряному просторі ЗСА та поміж ЗСА й країнами на американському континенті і поза цим континентом. Йдеться про принцип зберігання закону та про усунення порушників закону зі світу зорганізованого робітництва. Провід того зорганізованого світу праці стурбований, бо, — як заявив один із його лідерів, — програ даної спілки летунських контролерів буде прогрою всього зорганізованого робітнацтва. Це не слушно, бо всі державні громадяни, між ними і зорганізовані та незогранізовані робітники і службовці, мусять придержуватися законів. Закономірність — найвище право і найбільше добро кожного суспільства. І ми, українська вільна громада, знаємо з власного сумного досвіду, що значить легковаження закономірности, що значить ламання закону чи таке перекручування обов'язуючого статуту, яке мусить внести неспокій і розлад.

Президент Реґен став на правильний шлях: ніхто, буквально ніхто не є звільнений від обов'язку шанувати закон.

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

НЕ КОШТОМ АСПІРАНТУРИ

Звертаюся до кореспонденції „Українські студії в Іллинойс розвиваються", що була поміщена в числі 146 з 6-го серпня. В цьому взагалі вірному репортажі є одна фраза, що неточно інформує про працю української програми в Іллинойському університеті, Чикаго. Кореспондент пише, що в розмові між деканами університету, викладачами українознавчих предметів та представниками громадського Комітету сприяння студіям були обговорювані дальші пляни програми українських студій, „згідно з якими українські курси в університеті будуть концентруватися на програмі бакалавреату, продовжуючи співпрацю з Українським Науковим Інститутом Гарвардського університету".

Підкреслюю дві неточності в цій фразі, що справляють враження основних змін у пляні нашої роботи. Хоч рівень бакалавреату в нашій програмі завжди був і надалі залишається безумовно важливим, у згаданій розмові теж широко обговорювано аспірантський рівень нашої програми; цей рівень програми так само важливий, як і рівень до ступеня бакалавра: обидва напрями нашої роботи паралельні, один від другого незалежні. Я запевняю аспірантів, з якими тепер працюю, тих осіб, які вже осягнули в нас ступінь маґістра, і також симпатиків нашої програми, що ми зосереджувалися і надалі зосереджуватимемося на освіті аспірантів із такою самою посвятою й енерґією, що з нею ми зосереджуємося на розвитку курсів на рівні бакалавреату. Додам, що і університетська влада, і керівництво слов'янського відділу були б дуже незадоволені, якщо б українська програма раптом проголосила концентрацію на одній вітці роботи, з небезпекою занедбання другої. Адже університет, а зокрема слов'янський відділ, дуже горді із недавно заснованої докторської програми із слов'янознавства, із українознавчими дисциплінами включно (маґістерська програма з цих ділянок існує вже довго) і вони аж ніяк не готові відмовитися від будь-якої клітини цієї системи.

Щодо другої неточности в обговорюваній тут фразі, а саме згадки про співпрацю з УНІГУ — то викладачі українознавчих дисциплін в Іллинойському університеті бажають цій науковій установі добра, але про ніяку співпрацю між нею і нашою програмою не було мови ні під час згаданої конференції, ні деінде.

Я приєднуюся до заклику кореспондента, щоб студенти нашого університету записувалися на наші курси, і ще раз підкреслюю необхідність відповідного числа студентів для дальшого розвитку нашої програми. Також хочу запевнити читачів, що після літніх вакацій праця між громадським комітетом сприяння студіям і нашою програмою буде краще координована і в повідомленнях про нашу програму будемо намагатися уникати подібних непорозумінь. Накінець, від української програми та слов'янського відділу хочу подякувати Юрієві Миськову за справді майстерне виконання серії прозірок про нашу роботу та Ігореві Вислоцькому за щедрий дар, що оплатив великі видатки, зв'язані з технічною сторінкою цього проєкту.

З глибокою пошаною,
Богдан Рубчак

Чикаґо, Ілл.

УКРАЇНІКА В ЕНЦИКЛОПЕДІЇ БІБЛІОТЕКАРСТВА І ІНФОРМАТИКИ

(ПС/УНФ) Запроєктована в 32-ох томах „Енциклопедія Бібліотекарства і Інформатики" (Encyclopedia of Library and Information Science) є одним із найповажніших міжнародних видань довідкової літератури, в якому співпрацює біля 300 науковців з усіх країн світу.

Головну редакцію очолює проф. Аллен Кент, відомий знавець інформатики з Пітсбурґського університету. В склад редакційного комітету входять 32 спеціялісти з 15-ох країн, в тому також д-р Ольга Ахманова з Московського університету. Згадану енциклопедію видає, починаючи з 1968 року, відоме американське видавництво Марсел Деккер в Ню Йорку (з філією у Базелі, Швайцарія). Саме в липні цього року появився 31-ий том, в якому опубліковано 30 великих статтей, в тому числі також статті про Україну і СССР.

Ще в 26-му томі згаданого видання появилася обширна стаття про Росію, російські бібліотеки, видавництва, історію друку і бібліотеки, колективна праця п'ятьох совєтських вчених. У цій праці деяку увагу присвячено також українській проблематиці, за зразком матеріялів про Україну у відомій енциклопедії Брітанніка.

До речі, варто відмітити, що совєтські науковці дуже активно співпрацюють і в інших енциклопедичних виданнях, починаючи з відомої загальної енциклопедії Амерікана, а кінчаючи на спеціялізованих виданнях, як, наприклад, Енциклопедії Філософії (6 томів), Енциклопедії Навчаня і Освіти (12 томів) тощо. Також і в 31-му томі Енциклопедії Бібліотекарства і Інформатики поміщено велике гасло про Совєтський Союз та окремі республіки (446-474 стор.), що його написав д-р Е. Неміровський, професор Бібліотечного інституту в Москві та керівник відділу довідкової літератури бібліотеки ім. Леніна, тобто найбільшої бібліотеки в СССР. У згаданій статті три сторінки присвячені також Українській ССР зі звичними для совєтської науки жонґлюваннями статистичних даних та історичних фактів .

І так автор пише, що в УССР випуск українських книжок збільшився у 153 рази у порівнянні з царським періодом (стор. 447) та за час совєтської влади в Україні видано 315,000 назв книжок з загальним накладом 4,5 більйона примірників (стор. 451) тощо. Очевидно, д-р Неміровський нічого не говорить про дійсний стан, тобто про те, що навіть у 1931 році на загальну кількість 8,086 назв книжок, випущених в УССР, 6,455 назв — тобто 80 відсотків — появилося в українській мові, тоді як в 1977 році на загальну кількість 8,430 назв тільки 2,367 назв, або 28 відсотків появилися українською мовою. Не можна, очевидно, вимагати від совєтського автора говорити про процес русифікації в Україні. Але навіть і загальна кількість книжок, випущених в Україні (тобто, книжок російською і українською мовами) у згаданих 1931-1977 роках досить вимовно і виразно говорить про сучасний провінційний стан України у порівнянні з Росією. Користуючись статистикою автора, читач зразу довідається, що загальний випуск книжок в Україні за згадані роки збільшився всього на 4 відсотки, тоді як в російській республіці цей відсоток за подібний період виносить більше, як 80 відсотків.

Проф. Кент є досить добре зорієнтований в українській та совєтській проблематиках, бо від довгих років є співробітником Річника Американської Довідкової Літератури (American Reference Books Annual), його з 1970 року видає д-р Богдан Винар з рамені видавництва Лайбреріз Анлімітед, сьогодні вже найбільшого видавництва американської професійної бібліотечної літератури. Знаючи, що Українське Академічне Видавництво є автономним відділом вищезгаданого видавництва, проф. Кент звернувся з проханням подати відповідні матеріяли про стан в Україні, не зважаючи на гострі протести совєтських чинників, включно з загрозою резиґнації з боку вищезгаданої д-р Ахмановоі. У висліді цієї співпраці, у 31-му томі, поруч з совєтськими матеріялами, появились чотири обширні статті про україніку з такими підрозділами: „Україна — загальний історичний огляд культурних процесів;" „Історія друкарства, книгодрукування і видавництва"; „Українська бібліографія" та „Історичний розвиток і сучасний стан українських бібліотек". Автором двох перших статтей є мґр Тетяна Ґаєцька-Винар, редактор Українського Академічного Видавництва. Статті про українську бібліографію і бібліотеки написав д-р Б. Винар, голова вищезгаданого в-ва Лайбреріз Анлімітед, автор біля 30-ох книжок на бібліотечні теми англійською мовою. Поміщені матеріяли займають разом 48 сторінок з обширними статистичними таблицями

(Закінчення на стор. 4)

Михайло Кучер

В'єтнам і п'ятдесят літаків ЗСА

В'єтнамці далеко споріднені з китайцями. Предки сучасних в'єтнамців прийшли в теперішню свою країну в неолітичній добі з південнозахідного Китаю.

„В'єт-Нам" — означає володіння на півдні; тому, коли ця країна стала незалежною, вона називалася В'єт-Нам, або Нам-В'єт. Слово „нам" означає південь і воно споріднене з китайським словом „нань" — південь. Наприклад, Нанкін — південна столиця, Нань-Хай — південне море, Нань-Тань — південні гори.

Перша держава В'єтнам була створена в дельті Червоної ріки Зонґ-Кой у третьому сторіччі до Різдва. У першому сторіччі до Різдва цю країну завоювали китайці, і до Х сторіччя вона була під китайською владою. Китайцям не вдалося китаїзувати в'єтнамців. Культурну спорідненість в'єтнамці підтримували зв'язками з Індією, країною, що була одним із важливих центрів буддизму. Від IУ сторіччя по Христі на стіні буддійського храму залишився напис: „Незнання веде до кари. В карі лежить причина відродження. Крізь знання приходить визволення від кари. Без кари нема відродження".

З історії відомо, що на короткий час Росія і В'єтнам входили у величезну монгольську імперію. І, можливо, коли великий князь Ярослав приїжджав у монгольську столицю до хана, він там зустрічав послів із В'єтнаму.

З ХУІІ сторіччя у В'єтнамі почалася проповідь християнства місіонерами-домініканцями. Протягом ХУІІ сторіччя у В'єтнамі до ноги нищили місцевих християн, палили церкви, кидали у в'язниці місіонерів або виганяли з країни.

До ХУІІ сторіччя в'єтнам

(Продовження на ст. 3)

Анатоль Камінський

СИТУАЦІЯ НА УКРАЇНІ І ВИСНОВКИ З НЕЇ

Інтеґральна мультинаціональність — головний метод й інструмент русифікації на сучасному етапі

II

Про це виразно говорить Брежнєв 10-го жовтня 1977 р., підкреслюючи, що він особисто, всупереч тим товаришам, які хотіли перетворити СССР на адміністративно-унітарну державу, обстояв і зберіг концепцію задержання союзних республік. Ще ширше про ці справи висловився В. Щербицький 19-го квітня 1978 року на сесії Верховної Ради УССР у доповіді „Проєкт Конституції (Основного закону) УРСР і підсумки його всенародного обговорення". Згадуючи про різні „пропозиції", він говорив, що „...процес інтернаціоналізації всіх сторін нашого життя, дальший розквіт і зближення національних економік і культур якраз блискуче демонструє практичне здійснення ідей В. І. Леніна про добровільність союзу рівноправних націй. Підтвердженням цієї добровільности і рівноправности, вільного самовизначення народів і є проголошене в Конституції СРСР право вільного виходу республік з Союзу РСР, право, яке є ще одним яскравим свідченням справжнього демократизму радянського національно-державного устрою. Ось чому пропозиції окремих товаришів не залишати в тексті Конституції УРСР положення про право вільного виходу із Союзу РСР приймати недоцільно." („Радянська Україна", 20-го квітня 1978).

Власне якраз у самого Щербицького вичувається усвідомлення того, що ціла концепція „єдиного совєтського народу" не лише штучна, безперспективна і насильна, але що її формальне перенесення в устроєво-політичну сферу лише ще більш унаглябнило б якраз зовсім відмінні дійсні процеси і становища в республіках, зовсім протилежні „єдиному совєтському народові" та ще більше підсилило б антиунітарні настрої і тренди та зміцнило б національні стремління неросійських народів.

Інша справа, що „товариші", які домагалися ліквідації республік, були не лише пряміші і щиріші у своїх намірах, але передусім послідовніші у своїх домаганнях. Раз твориться „єдиний совєтський народ", так „зачем валять дурака" з союзними республіками, українськими і іншими „соціялістичними націями" і т. п.? Вона хотіли елімінувати „неконсеквентність", протиріччя та неспівмірність у відношенні „єдиного совєтського народу" до формального устрою Совєтського Союзу і в цей спосіб ще більше посилити асиміляційну русифікаційну політику режиму, яка так чи інакше і є дійсною, хоч камуфляжованою (до речі погано) метою Москви. Їм проте бракувало „софістикації", щоб збагнути небезпеку такого потягнення на тлі стану в республіках і неґативних імплікацій та наслідків перетворення СССР на формально унітарну державу у „третьому світі" й у цілому вільному світі.

В даному випадку Брежнєв, Щербицький і Ко виявилися не лише більшими реалістами, але й гнучкішими і більш рафінованими. А для розв'язки наявних суперечностей, протиставлень і взаємозаперечень вони покликали на допомогу власне „ленінське положення" про розвиток двох тенденцій...

А що ця чудернацька діялектика є теж запереченням і логіки і дійсности та що треба бути сліпим чи безмежно наївним і тупим, щоб серйозно трактувати такого роду „соціологічні" теревені, — нікому про це турбуватися. Чей же це не єдині, не перші й не останні такі теревені у „скарбниці" марксизму-ленінізму, „мудрої ленінської національної політики" тощо.

Тим більше, що поза Совєтським Союзом можна з такими теревенями багато чого осягнути. Якраз в третьому світі цей „науковий" фіґовий листок може мати певні успіхи у закриванні ґеноцидної політики Москви супроти інших народів. А це є дуже актуальним і важливим на зовнішньому відтинку під сучасну пору, бо, згідно з Аріфхановою, — „національні й інтернаціональні процеси в СССР виказують величезний політичний і ідеологічний вплив на активізацію національно-визвольної боротьби народів Азії, Африки і Латинської Америки."(Цит. твір, стор.11). Тим більше, що — як вона пише далі, — „в буржуазній історіографії... процеси взаємозбагачення і взаємовпливання націй і народностей СССР у ділянці культури оцінюється численними буржуазними авторами як придушення всього національного, обмеження національних традицій, звичаїв і культури чужих народів, як їх русифікацію. Така фальсифікація має за мету послабити вплив совєтського досвіду у розв'язанні національного питання на народи країн третього світу". (Там же, стор. 12).

На жаль, треба з прикрістю ствердити, що дотепер ані „буржуазні автори", ні тим більше політики, не зуміли як слід розіграти якраз оцієї внутрішньої карти „про розвиток двох тенденцій" у третьому світі.

В арсеналі „науково-теоретичних" теревень, призначених на озброєння „єдиного совєтського народу", маємо ще один термін про розвиток двох тенденцій тим разом у соціяльно-клясовому відношенні внутрі націй, який не менш є штучним і суперечним з дійсністю, як і „ленінське положення" про розвиток націй, цілого суспільства, як однієї з основ „єдиного совєтського народу", яка заіснувала в наслідок внутрішніх перемін у поодиноких клясах совєтського суспільства кількісного і якісного характеру, — та у взаєминах поміж ними.

Ще на XXIV з'їзді КПСС було відмічено, що „до числа важливих соціяльних перемін у нашому суспільстві належить продовжувальне зближення робітничої кляси, селянства і інтеліґенції". Нав'язуючи до цього, Аріфханова писали, що і стирання граней між клясами і соціяльними групами, розвиток комуністичних суспільних відносин сприяє посиленню соціяльної однорідности націй".(Цит. твір, стор. 37), і що „Становлення соціяльної однорідности йде більш інтенсивно на сучасному етапі і характеризується познаками, які свідчать про дальше поглиблення процесу зближення націй" (Там же, стор. 17).

Це, зрештою, і підтвердив сам Брежнєв на XXVI з'їзді, заявляючи, що „В 70 -ті роки продовжувалося зближення всіх кляс і соціяльних груп совєтського суспільства".

(Далі буде)

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ ЗАКЛИКАЄ ВСІХ ВІДДІЛОВИХ УРЯДНИКІВ: ПРЕДСІДНИКІВ, СЕКРЕТАРІВ, КАСИРІВ ТА КОНВЕНЦІЙНИХ ДЕЛЕҐАТІВ ВЗЯТИ АКТИВНУ УЧАСТЬ В ПЕРЕДКОНВЕНЦІЙНІЙ КАМПАНІЇ. ЗА АКТИВНУ УЧАСТЬ І УСПІХИ В ЦІЙ КАМПАНІЇ ПЕРЕДБАЧЕНІ НАДЗВИЧАЙНІ НАГОРОДИ І ВОНА БУДЕ РІШАЛЬНА ДЛЯ ВИБОРУ КОНВЕНЦІЙНИХ ДЕЛЕҐАТІВ І ДЛЯ УЧАСТИ У КОНВЕНЦІЇ В ТРАВНІ 1982 РОКУ.

Надія Суровцева...

(Продовження зі стор. 1-ої)

трічі з місцевими літературними діячами, відбувалися вечори. Вона була гідом усіх вітчизняних і закордонних культурних і письменницьких делегацій. Її знання мов, ерудиція робили її незаступимою.

Попри все це вона писала свої спомини. Вона є автором цікавої книжки про роки в таборах п. н. „Колимські сильветки". Вона має прекрасні статті-есеї про українських письменників.

Енергії цієї жінки, здавалося, ніщо і ніхто не спинить. І проте, спиняли. Ті, яким відомо, коли і кого треба спинити. Органи КҐБ знають. Вони багато знають, а коли не знають, вигадують — каші маслом не зіпсуєш.

У 1972-74 роках в її хатинці робили обшуки. І кожного разу виносили рукописи, аркушики — виносили працю, працю життя. Виносили саме життя.

Після чергового обшуку в 1977 році, зробленого під приводом, що 80-річна письменниця виготовляє фальшиві банкноти (!), Віктор Некіпелов написав відкритого листа до французького ПЕН-клюбу. Він просив побратимів по асоціяції заступитися за найстаршу письменницю. Під час обшуку забрали друкарську машинку, рукописи і весь літературний архів Н. Суровцевої, який вона збирала роками, в тому числі незакінчені спомини. Після обшуку в письмовому столі письменниці не залишилося ні одного клаптика.

У 1979 році В. Некіпелов попросив французьке відділення ПЕН-клюбу поставити питання перед радянськими властями і Спілкою письменників СРСР про повернення Н. Суровцевій її літературного архіву, її споминів, статтей-нарисів. Лист був датований 18 березня 1979 року.

А 30 березня 1979 року до Надії Віталівни знову прийшли на обшук. Цього разу міліція і декілька осіб у цивільному шукали за „краденими речами". А що таких не було, то забрали все написане, зокрема спомини про покійного українського письменника Ю. Смолича.

Тепер стало відомо, що в березні 1981 року відбулися три обшуки в Києві, на квартирах родичів і друзів, де зупинялася Надія Віталівна Суровцева під час своїх поїздок. І тут забрали все, що вийшло з-під пера Суровцевої. Все нею написане. Все, що думала, надіялася все ж таки вдасться зберегти після безконечних домашніх чисток.

Трапилося найстрашніше, що може трапитися письменникові, літераторові, історикові. В нього враз нічого не залишилося. Те, чого не доконав ҐУЛаг, зробив КҐБ.

Н. В. Суровцевій 85 років. Їй тяжко ходити через хворобу ніг. Вона погано бачить. Минулого року їй двічі оперували очі, щоб відновити зір. Та не зважаючи на хвороби, не зважаючи на всі втрати за останні роки, вона пише до мене, принаймні писала до квітня 1981 року, підтримує своєю незмінною усмішкою, надією, життєрадістю — „і все одно жити гарно".

Коли думаю про Надію Віталівну Суровцеву, говорю до себе, що я ніколи не матиму права скаржитися на долю, яка б вона не була.

У житті треба завжди знаходити силу, щоб тримати рівно голову. Це перше, чого мене навчило знайомство і зближення з Надією Віталівною. У житті все є щось, чим можна тішитися. Себто, треба усміхнутися. Це друга наука. Життя є цікаве, за ним треба стежити. І жити треба. Це третя наука.

Тепер усі 85 років лягли на плечі Суровцевої. І нема вже часу, і сили вже немає, щоб передати частинку її людям.

Господи, якщо ця жінка знову усміхнеться до сонця, вона буде рівна Тобі!

Я не знаю, як можна допомогти Н. Суровцевій. Але я знаю, як КҐБ господарить літературними архівами, які вони конфіскують на письмових столах. Невільно допустити, щоб знищили письменника. Ім'я Надії Віталівни Суровцевої повинно зайняти гідне місце в рядах гідних письменників України й охоронців української культури.

Н. Комарова

Квітень 1981 року.

В'єтнам...

(Продовження зі стор. 2-ої)

ці вживали китайську абетку, але в середині XУІІ сторіччя грецький чернець з Родоса, який перейшов на католицизм, на основі латинської абетки створив нову абетку для в'єтнамської мови. Цю абетку почали називати „куок-нги" — народна. Першою книгою, видрукованою цією абеткою, був катехизм, виданий в Римі в середині XУІІ сторіччя.

Французький вплив у В'єтнамі був позитивний доки залишався духовним; тоді два мільйони в'єтнамців прийняли християнство. У XIX сторіччі Франція перейшла на політичний вплив, і він почав діяти в зворотному напрямі: проявився моральний занепад серед населення країни.

Після Першої світової війни у В'єтнамі поширився антиколоніяльний рух, а після Другої світової війни цей рух ще побільшився і його опанували комуністи з хитрим Го-Чімінгом. Франція, знесилена Другою світовою війною, пробувала протиставитися. Почалася облога Дієнбієнфу. Французький уряд звернувся до ЗСА за допомогою і просив 50 літаків для оборони обложеного міста. Линдон Джансон переконав Сенат, щоб у допомозі відмовити. Але доля помстилася на Джансонові. Коли він став президентом ЗСА і провадив тяжку й неуспішну війну у В'єтнамі, студенти на демонстраціях кричали: „Скільки дітей ти сьогодні вбив у В'єтнамі, Джансоне?"

Влітку 1954 року війна Франції з комуністами у В'єтнамі була закінчена, і північ, найбільш християнізована частина, опинилася під комунізмом. Мільйони втікачів пішли на південь.

У боротьбі з комунізмом відіграв велику позитивну ролю Нго Дієм. Не зважаючи на великі заслуги Нго Дієма перед в'єтнамським народом і державою, його підступно вбито, як припускають, не без відома ЗСА. Роля Кіссінджера в опановванні всього В'єтнаму комунізмом відома.

У СОРОКОВИЙ ДЕНЬ ВІДХОДУ У ВІЧНІСТЬ

бл. п. д-ра

БОГОДАРА БАДАНА

буде відправлена

ПОМИНАЛЬНА СЛУЖБА БОЖА

в суботу, 29-го серпня 1981 р., о год. 8-ій ранку в церкві св. Юра в Ню Йорку

Просимо Друзів і Знайомих згадати в цей день Покійного у своїх молитвах.

РОДИНА

ПОДЯКА

З Волі Всевишнього, 14-го травня 1981 року, на 74-му році життя, відійшов у Вічність

бл. п.

Інж. ІВАН ХАРАМБУРА

Цією дорогою складаємо щиру подяку за некролог та за вислови співчуття Реґіональному Товариству Яворівщина, якого бл. п. Інж. Іван Харамбура був довголітнім головою.

Дружина — МАРІЯ
І ДІТИ

З глибоким смутком повідомляємо, що дня 24-го серпня 1981 року упокоївся у Бозі, на 91-му році життя

Всечесний о. Крилошанин

ІВАН ЛЕБЕДОВИЧ

бувший парох та декан в Бірчі, Україна, польовий духовник УГА та бувший парох церкви св. Миколая в Філядельфії, Па. та українських парафій у Форт Ситі, Па. і Чесапік Ситі, Мд.

ПАРАСТАС буде відправлений у п'ятницю, 28-го серпня 1981 року, о год. 7-ій веч. у церкві Царя Христа у Філядельфії, Па.
АРХИЄРЕЙСЬКА ЛІТУРГІЯ в суботу, 29-го серпня 1981 р., о год. 10-ій рано в церкві Царя Христа, звідки Тлінні Останки Покійного будуть перевезені на цвинтар у Факс Чейс.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Горем прибиті:

доньки:
д-р РОМАНА НАВРОЦЬКА
ТЕТЯНА ПАЧОВСЬКА з чоловіком ТЕОКТИСТОМ
брат — СТЕФАН
внуки:
МИРОСЛАВА з чоловіком ЮРІЄМ
І ОКСАНА з чоловіком ОЛЕГОМ
Правнуки і ближча та дальша Родина в Україні і в розсіянні

Замість квітів на могилу, прохається складати пожертви на Патріярший Фонд.

ЗА СПОКІЙ ДУШІ

св. п. Інж.

БОГДАНА (ДАДИ) РАКА

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА І ПАНАХИДА

будуть відправлені

в неділю, 6-го вересня (День праці) 1981 р., о год. 9-ій ранку в церкві Пресвятої Трійці в Кергонксоні, Н. Й.

Рідних, Приятелів, Знайомих та Учасників тенісових і плавацьких змагань за першості УСЦАК-у, просимо взяти участь у відправах та помолитися за спокій Душі Дорогого нам усім св. п. Дади.

КАРПАТСЬКИЙ ПЕЩЕТАРСЬКИЙ КЛЮБ НЮ ЙОРК

В ПЕРШУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ нашого Любого ТАТА, ДІДУСЯ І ПРАДІДУСЯ

бл. п.

МИХАЙЛА ЯКОВИЧА КОВАЛЕНКА

який відійшов у Вічність 29-го серпня 1980 року

і нашої Любої МАМИ, БАБУНІ І ПРАБАБУНІ

бл. п.

НЕОНІЛИ ГАВРИЛІВНИ КОВАЛЕНКО

яка відійшла у Вічність 18-го березня 1981 року

буде відслужина

ПАНАХИДА

за спокій Душ наших Дорогих

29-го серпня ц. р. на православному кладовищі св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

ВІЧНА ЇМ ПАМ'ЯТЬ!

В смутку:

дочки —
ТАМАРА ПОГУЛЯЙ
І РАЇСА ІХТІАРІВ з Родинами

В глибокому смутку повідомляємо Рідних, Приятелів і Знайомих, що в п'ятницю, 21-го серпня 1981 року в Дітройті Миш. відійшов у Вічність, проживши 74-ри роки

наш Найдорожчий БАТЬКО, ДІДУСЬ І ВУЙКО

бл. п.

Д-р ОСИП ЕРМІЛЬ БОЙЧУК

визначний і довголітній пластовий провідник, активний громадський діяч, адвокат.

ПОХОРОН в понеділок, 24-го серпня 1981 року з похоронного заведення Бугая в Гемтремку, Миш., на кладовище Христового Воскресіння у Монт Клеменс, Миш.

Горем прибиті:

ЮРІЙ — син з дружиною МАРІЯННОЮ і дітьми
ХРИСТИНОЮ І ОРЕСТОМ
ВОЛОДИМИРА — сестра в Україні
ОРИСЯ СКОЧДОПОЛЬ — шваґрова
ХРИСТИНА РОМАНА ЛИПЕЦЬКА — племінниця
з чоловіком ЛЮБОМИРОМ і дітьми ОЛЕСЕМ
І НАТАЛЕЮ
УЛЯНА ГРИНЬ — племінниця з чоловіком ІГОРЕМ
і дітьми АНДРІЙКОМ І ТІНОЮ
ІРЕНА — шваґрова в Україні
та ближча і дальша Родина в ЗСА, Канаді і Україні

Замість квітів на свіжу могилу Незабутнього

сл. п. Інж. Юліяна Гошовського

складаємо 100.00 долярів

на Фонд Катедри Українознавства при Гарвардському Університеті.

Д-р Володимир і Марія КОГУТЯКИ

Замість квітів на свіжу могилу

бл. п. мґр. Уляни Целевич-Стецюк

зложили 50.00 долярів

на ФОНД ім. ЛЯРИСИ ЦЕЛЕВИЧ

Марія зі Стецюків ПІДГОРОДЕЦЬКА
і Квітка СТЕЦЮК

У СОРОКОВИЙ ДЕНЬ СМЕРТИ

нашого Незабутнього

МУЖА, БАТЬКА І ДІДУСЯ

бл. п.

Інж. ЮЛІЯНА ГОШОВСЬКОГО

будуть відслужені

ЗАУПОКІЙНІ СВЯТІ ЛІТУРГІЇ

дня 7-го і 9-го вересня 1981 року в церкві Пресв. Трійці в Кергонксоні, Н. Й. і Царя Христа у Філядельфії, Па. 9-го вересня 1981 р., о год. 8-ій рано.

Просимо Друзів та Знайомих злучитися у цей день з нашими молитвами.

Дружина ІВАННА з Родиною

Ділимося сумною вісткою з Приятелями і Знайомими, що 23-го серпня 1981 року в Маямі, Флорида, відійшов у Вічність, на 77-му році життя,

наш Найдорожчий МУЖ, ТАТО І ДІДО

бл. п.

ВОЛОДИМИР ТРАЧ

народжений в с. Козярі, Тернопільщина.

У глибокому смутку:

дружина — АННА
син — ЛЮБОМИР з дружиною ІРЕНОЮ та дітьми:
МАРКОМ, ОЛЕГОМ І НАТАЛЕЮ
син — ЛЕВ з дітьми: ПЕТРОМ, АНДРІЄМ, ТАНЕЮ
та МАРКОМ
сестрінок — СВЯТОСЛАВ БУҐЕРА
та ближча і дальша Родина в Україні

Ділимося сумною вісткою з Родиною, Приятелями і Знайомими, що 22-го серпня 1981 р. відійшов у Вічність на 82-му році життя,

наш МУЖ, БАТЬКО І ДІДО

бл. п. д-р медицини

АНТІН ПРОЦЬКІВ

ПОХОРОНИ відбулися у вівторок, 25-го серпня 1981 р. в год. 9-ій ранку в Ютиці, Н. Й. в українській католицькій церкві, а опісля на цвинтарі тої ж церкви в Ютиці, Н. Й.

Горем прибиті:

дружина — КАРЛА
син — ОРЕСТ з дружиною НЕНСІ і 4-ма внуками
дочка — МАРТА з мужем ГРИГОРІЄМ ДАНАЮ і внукою
2 сестри — ІРЕНА і НАТАЛІЯ з родинами в Україні
шваґерка — МАРІЯ ТЕРЛЕЦЬКА з родиною в Америці
шваґер — ВОЛОДИМИР з родиною в Україні

Родина просить замість квітів жертвувати на фонд будови — сплати нової церкви в Ютиці, в пам'ять Покійного д-ра Антона.

Наша адреса: 1703 Sherman Dr., Utica, N.Y. 13501

Українiка...

(Продовження зі стор. 2)

та відповідною бібліографією найважливіших видань на цю тему.

Цикл чотирьох статтей на українські теми, поміщений в Енциклопедії Бібліотекарства та Інформатики, є, мабуть, найобширнішим обговоренням цієї проблеми в англійській мові і своїм профілем корисно відрізняється від українознавчих матеріялів, поміщених у інших енциклопедіях, що їх переважно підготовляють совєтські або неукраїнські вчені. Українська Наукова Фундація одержала від американського видавництва невелику кількість відбиток згаданих статтей і їх протягом найближчих тижнів може одержати український читач, звертаючись на адресу Фундації: 6931 South Yosemite St., Englewood, Colo. 80110.

РІК, АЛЕ НЕ МИНУЛИЙ

У дописі о. Семена Гаюка „На прославу українського імени" („Свобода" 13-го серпня ц.р. ч. 151) у першому реченні надруковано „Першого серпня минулого року...", натомість правильно має бути — „Першого серпня цього року...". — Ред.

Чикаґо відсвяткує 2000-річчя Києва традиційними українськими днями

Впродовж двох тижнів, від 8-го до 26-го вересня 1981 року Український Конгресовий Комітет Америки, Відділ Іллиной, з матеріяльною та моральною допомогою Чикаго, плянує величаво відзначити 2000-річчя Києва, у програмі Українських Днів 1981.

Від вівтірка, 8-го вересня, до п'ятниці, 11-го вересня, в Чикагському Сівік Сентер відбуватиметься виставка українського мистецтва старинних віків, на тлі панорами Києва, роботи нашого молодого мистця Зенона Галамая. Виставка буде влаштована Об'єднанням Жінок Оборони Чотирьох Свобід України, Відділ Чикаго. В середу, 9-го вересня, якраз у найбільш рухливий час, в 12:45 годині по полудні, в Сівік Сентер виступить частина танцювального ансамблю СУМ-А ім. Павлушкова „Україна", вже широко відомого не тільки українській, але й американській громадськості Чікаго та інших міст Америки.

В суботу, 12-го вересня, в 6-ій годині вечора Владика Іннокентій, в сослуженні священства, відправить соборний Молебень в наміренні українського народу в катедрі св. о. Николая.

Український фестиваль відбудеться у неділю, 13-го вересня, в Смит Парку, початок в годині 1:30 по полудні. Під окремими шатрами заплановано влаштувати покази творчости українського народного мистецтва — вишивки, плетення килимів, писання писанок, малювання кераміки, дереворитни, інкрустація тощо. Рівнож обидва українські музеї, тобто Український Національний Музей та Український Інститут Модерного Мистецтва, будуть мати свої станки з відповідними експонатами та літературою. Також заплановано станки різних українських церковних, суспільних та молодечих організацій. Самозрозуміло, що ніхто з фестивалю не відійде голодним, бо вже готуються станки з українськими варениками, голубцями, борщем, м'ясивом та незаступним солодким печивом.

На сцені, від години 1:30 до 5-ої по полудні відбуватимуться виступи різних українських мистецьких одиниць цього міста. В 5:30 год. вечора Український фестиваль буде завершений великим концертом із гостинним виступом загальновідомого українського співака з Канади маестра Ед Іванка, а також виступами танцювального ансамблю СУМ-А ім. Павлушкова „Україна", танцювального ансамблю при парафії свв. Володимира і Ольги, чоловічого хору „Сурма" та інших мистців.

У суботу, 26-го вересня, в модерному готелі Америкaна (колишній Пік Конгрес) відбудеться закінчення Українських Днів великою танцювальною забавою при звуках оркестр „Іскра" та „Мрія". Нас запевняють, що ні на хвилиночку в час забави не замовкне музика, оркестри гратимуть по черзі, та що всі, хто зламав „дієту" під час фестивалю, будуть мати нагоду відтанцювати кальорії на забаві.

Український Конгресовий Комітет Америки, Відділ Іллиной, щиро запрошує все українське громадянство Чікаго і околиць гідно відзначити 2000-річчя Києва своєю масовою участю в Українських Днях 1981.

Ґалерія Стефи Бернадин у Вайлдвуді

Минулими роками в літньому сезоні, у Вайлдвуді, Н.Дж., у великій курортній залі дія Літній Театр під мистецьким керівництвом В.Шашаровського, у якому, крім естрадних акторів, гостинно виступали солісти опери, балету та вокальні й танцювальні ансамблі.

У цій самій залі відбулося декілька малярських експозицій наших мистців. Свого часу, коли ця заля була в ремонті, відвідав Вайлдвуд відомий наш мистець з Парижу Сологуб. Із згаданої причини хоч-не-хоч він експонував свої картини на підданші одної із далеко віддалених від центру вілл. У Вайлдвуді, де кожного літа приїжджають сотні українців з Канади і ЗСА вже тридцять років, чи тут не повинна бути наша заля?

Під сьогоднішню пору єдиною культурною розвагою у Вайлдвуд-Кресті є ґалерія Стефи Бернадин, у якій проходить її індивідуальна виставка картин.

Хоча під сучасну пору в образотворчому мистецтві світу не все гаразд, для цієї малярки мистецтво являється тереном шукань вартости. Вслід за цим у її пошуках на першому пляні краса і гармонія. Краса в С.Бернадин, як видно з її творів, випливає з оптимістичної апробати життя. Малярка не женеться за модою чи якоюсь новизною. Не помилився той, хто сказав: „ніщо так не старіється, як новість". Вистача якого-небудь відкриття, свіжої, хоча б поверховної революції, щоб здепонувати ще вчорашні дуже модні експонати в музейних магазинах і скласти їх на ту купу, де лежать вкриті пил якою новості вчасніші дати. До речі, в мистецтві всі напрями незлі. Йдеться тільки про те, якої міри людина творить і як.

Коли перед нами каталог, легко дещо занотувати. Розташування картин під експозиційним поглядом — без закиду.

Найбільше експоновано олій (20), на другому місці по кількості акрилика (10), акварелі (3), гваш і пастель по дві. З ділянки графіки: олівець (2), монотипія (6), акватина (4) гравюра (4), суха голка (2).

Як бачимо обшир техічних умілостей великий.

З картин із постаттями „Свята Родина" вражає кон позицією і кольором, „Молитва" — настроєм, а в картині „Дружки" сусідство кольорів підносить вартість експонату. З урбаністичних картин „Місто" і „Вечірній краєвид", крім доброї композиції, площини насичені блеском. На виставці багато квітів, з них заслуговують на особливу увагу: „Гладіолі", „Хризантеми", „Далії" і „Гортензії". Є там також декілька цікавих марин: „Морський краєвид", „Меви над морем", „На пляжі", „Над водою". З графік сповнені еспресії — „Гра в карти", „Модель", „Пересторога".

Вісім літ малярських студій в Українській Мистецькій Студії і Пенсильванійській Академії мистецтв не пішли намарно.

В епосі, коли так поширена аверсія до рисунку й кольору, Стефа Бернадин належить до того типу малярам, плекає рисунок, звертає увагу на форму, не залишає на боці і світла, яке підносить і до деякої міри розв'язує композицію. Малярка розуміє мистецтво, як поле індивідуальних вирішень й особистого формулювання власних правд. У її картинах царить лад; мається на увазі перспективні і просторові відношення. Не без того, що в них є чимало щирости й автентизму.

Стефа Бернадин являє собою творчу індивідуальність, яка стремить до щораз то вищих регіонів мистецького вислову.

І.Дмитрів-Зарудський

В сумну річницю

Ось уже і рік минув, як відійшла у вічність св.п. Анна Чайковська, залишивши в смутку рідню, передусім дочку, зятя та улюблених внучок.

Познайомилась я з Анною „бабцею" (називатиму і я її так, це звучить ближче, рідніше) у Гантері, мешкаючи у сусідстві, недалеко церкви, де Анна щоденно бувала на Службі Божій і приступала до Св. Причастя. Бувало в прегарні гантерські вечорі, веселі, освітлені вікна у помешканні „бабці", ось відкриються двері, і вона виходить на кілька хвилин дружньої роз мови, що не раз затягалася таки довгенько. Згадували минуле...

Молодою вийшла заміж за о. Михайла і, як то бувало, імость на селі була для людей усім, де лиш якої помочі потрібно було. Та короткий час прожили спільно, пошесть забрала чоловіка, а для молодої вдови починається самітня мандрівка в життя, по кам'янистій дорозі, в трудах за прожиток та вихованням двох малолітніх діточок. Цю мандрівку св.п. Анна відбула напрочуд вдало. Молитва і праця виповнили її життя, понятта добра і зла чітко відмежовано, а „годиться чи не годиться", освячені віковою українською традицією, практикувались у житті. Так і отець згадав на похороні: „Блаженні, що жили і трудились в Бозі, нехай відпочинуть по трудах своїх. А діла їх слідують за ними."

Згадуючи минуле, бродили ми по рідних стежках, що пахли м'ятою і по еміграційних з „полином під ногами". Воєнні страхіття залишили глибоку рану в серці А.Чайковської, що втрималась до кінця її життя. Це — смерть молоденького сина. Він вийшов лише на друге село, на короткий час, а вранці знайшли його під лісом замордованого в жахливий спосіб. А такий був добрий хлопець. Все казав: „Ти, мамо, будеш у мене жити, буде тебе доглядати, ось тільки почну працювати", — розказувала „бабця" а очі, як дві висохлі криниці, ні сльозинки.

Говоримо про сучасне. У бабці неустанна турбота про внучок, вони все по пластових таборах бувають. „Чи з'їла вчасно, а чому не пишуть?" Пригадуючи мені, що за таборовими обов'язками часу обмаль, але вони, напевно, пам'ятають про свою бабцю.

І так не один вечір перебалакали. — Зараз колись привітні кімнати таємними плямами вікон глядять на світ, сумують за бабцею, як і вся рідня та знайомі.

І.Х.

ОСТАННІ ВЕЛИКІ ПОВЕНІ В КИТАЇ НЕ ПРИНЕСЛИ

зі собою тих катастрофальних наслідків, які завжди були перед тим. Значна реґуляція рік, змінені береги й ґаті, накінець зусилля великої маси людей втримали людські жертви нижче тисячі, але все таки спричинено чималі знищення залитих теренів. Китайські дослідники вже від декількох років вивчали, чому теперішні повені відмінні від попередніх і, не зважаючи на різні протизаходи, все таки прибирають небезпечні розміри. Врешті, вчені ствердили, що одною з головних сучасних причин великих повіней у КНР є масове вирубування лісів і брак їхнього поновного залісування. І так, наприклад, у провінції Вушенг, де повінь прибрала великі розміри, ліси донедавна займали 27,400 акрів землі, а тепер тільки 138,9 акра. В провінції Сечуан 27 округ були здебільшого залісені, а тепер тільки три відсотки залишилося з колишньої лісополощі. У зв'язку з тим, уряд КНР заповів, що в найближчому часі перейде до масової акції залісування, до якої буде притягнене все населення.

СОВЄТСЬКИЙ КОМЕНТАТОР ЮРІЙ ЖУКОВ заявив, що Совєтський Союз погодиться на евентуальне припинення невтронної бомби, якщо президент Роналд Реґен накаже припинити таку продукцію у З'єднаних Стейтах Америки. В іншому випадку, — заявив Жуков, — СССР не матиме іншого виходу і розпічне заходи для продукції цього типу зброї.

АМЕРИКАНСЬКІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІ спеціялісти перевірили свої раніші передбачування і тепер заявляють, що Совєтський Союз збере більше як 189 мільйонів тонн збіжжя, бо показалось, що збіжжя не так дуже потерпіло від поганої погоди, як раніше казали совєтські і закордонні спостерігачі. Очевидно, кажуть економісти, СССР не збере заплянованої кількости 238 мільйонів тонн, але значно перевищить збір з 1980 року.

З уваги на постійний зріст коштів друку, а зокрема в останніх часах на підвищення поштових оплат, Видавництво „Свобода" змушене зменшити число гратісових газет.